

Sygn. akt III AUa 1600/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 maja 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	SSA Antonina Grymel (spr.)
Sędziowie	SSO del. Gabriela Pietrzyk - Cyrbus SSA Lena Jachimowska
Protokolant	Agnieszka Turczyńska

po rozpoznaniu w dniu 14 maja 2013r. w Katowicach

sprawy z odwołania K. T. (1) (K. T. (1))

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

przy udziale zainteresowanej B. T. (B. T.)

o prawo do renty rodzinnej

na skutek apelacji ubezpieczonej K. T. (1)

od wyroku Sądu Okręgowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gliwicach

z dnia 22 maja 2012r. sygn. akt VIII U 187/12

oddala apelację.

/-/ SSO del. G.Pietrzyk – Cyrbus /-/ SSA A.Grymel /-/ SSA L.Jachimowska

Sędzia Przewodniczący Sędzia

Sygn. akt III AUa 1600/12

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 23 listopada 2011r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. odmówił K. T. (1) wypłaty wyrównania renty rodzinnej od 1 marca 2011r. wskazując, iż zgodnie z art. 68 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r.

o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych warunkiem kontynuacji wypłaty renty rodzinnej po ukończeniu 25 roku życia jest przedłożenie odpowiedniego zaświadczenia wystawionego przez władze uczelni, potwierdzającego fakt zdania wszystkich egzaminów

przewidzianych w ramach przedostatniego roku studiów oraz uzyskanie wpisu na ostatnim roku studiów w dacie ukończenia 25 roku życia. Ponieważ wnioskodawczyni nie przedłożyła wymaganego zaświadczenia z uczelni, brak podstaw do wypłaty zaległej renty od miesiąca marca 2011r. Nadto podano, iż zgodnie z art. 129 tej samej ustawy świadczenia wypłaca się, poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, jednak nie wcześniej niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek.

W odwołaniu od powyższej decyzji ubezpieczona domagała się jej zmiany i przyznania prawa do kontynuacji wypłaty renty rodzinnej od dnia 1 marca 2011r. do nadal, albowiem w dacie ukończenia 25 lat życia, tj. 27 lutego 2011r. była wpisana na VII semestr studiów w szkole wyższej wraz z uprawnieniem do zdawania przedmiotów semestru IX. W trakcie czwartego roku studiów zaliczyła również wszystkie przedmioty przewidziane planem studiów dla piątego roku. Tym samym, czwarty rok studiów był jednocześnie jej ostatnim rokiem nauki.

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania powołując się na okoliczności przytoczone w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji.

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gliwicach wyrokiem z dnia 22 maja 2012r. oddalił odwołanie.

Z ustaleń Sądu Okręgowego wynika, iż K. T. (2) urodziła się (...). Od 1 listopada 2003r. pobierała rentę rodzinną po zmarłym ojcu A. T.. Świadczenie przyznano na okres do 31 sierpnia 2004r.

Razem z ubezpieczoną do renty rodzinnej uprawniona jest jej matka B. T..

K. T. (1) w dacie przyznania prawa do renty rodzinnej miała ukończone 16 lat życia, a więc warunkiem pobierania świadczenia było kontynuowanie nauki.

Z zaświadczeń Liceum Ogólnokształcącego (...) w G. z dnia 8 września 2003r. oraz 1 września 2004r. wynika, iż odwołująca była uczennicą tej szkoły i naukę ukończyła 31 sierpnia 2005r. Następnie decyzją Uniwersytetu (...) w K. z dnia 12 lipca 2005r. została przyjęta na I rok studiów dziennych na kierunku prawo (studia dzienne magisterskie) w roku akademickim 2005/2006.

Sąd I instancji podał także, iż wobec przedkładania wymaganych zaświadczeń o kontynuowaniu edukacji, prawo do renty rodzinnej było przedłużane na dalszy okres, a to decyzjami organu rentowego z dnia: 13 października 2005r., 11 grudnia 2006r., 5 września 2007r., 27 listopada 2007r., 6 listopada 2008r., 6 listopada 2009r. i 13 grudnia 2010r., którą przyznano ubezpieczonej prawo do renty rodzinnej do 28 lutego 2011r.

Prawomocną decyzją z dnia 23 lutego 2011r. organ rentowy wstrzymał dalszą wypłatę świadczenia z uwagi na ukończenie przez K. T. (2) 25 roku życia.

Kolejną decyzją z tej samej daty organ rentowy dokonał nadto przeliczenia renty rodzinnej przysługującej B. T. stwierdzając, iż świadczenie przysługuje na stałe.

W dniu 21 listopada 2011r. ubezpieczona złożyła wniosek o przyznanie prawa do renty rodzinnej za okres wsteczny, tj. od marca 2011r., do którego dołączyła zaświadczenie, z którego wynika, iż od 1 października 2005r. jest studentką Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu (...) w K.. Zgodnie z zaświadczeniem z dnia 10 listopada 2011r. – w

roku akademickim 2010/2011 zaliczyła V rok studiów, a planowany termin ukończenia studiów określono na 30 września 2012r.

Sąd Okręgowy ustalił również, iż odwołująca w roku akademickim 2010/2011, tj. od 1 października 2010r. była studentką IV roku studiów. Jednocześnie uzyskała zgodę na studiowanie awansem przedmiotów z V roku studiów. Nie była wpisana na V rok studiów, studiując jedynie – w trybie § 26 Regulaminu studiów w Uniwersytecie (...) – przedmioty objęte siatką dla V roku, realizując cały obowiązkowy program studiów. IV rok studiów zaliczyła 9 listopada 2011r. W tej samej dacie zaliczyła także ostatni (V) rok studiów, zaliczając wszystkie objęte programem studiów przedmioty. Nigdy nie była wpisana na V rok studiów.

Ubezpieczona nie ukończyła studiów, ponieważ nie przedstawiła pracy magisterskiej, w związku z czym w dniu 26 marca 2012r. zostało wszczęte postępowanie mające na celu skreślenie jej z listy studentów.

W oparciu o powyższe ustalenia Sąd I instancji uznał, iż odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie.

Przypomniał, iż stosownie do treści art. 68 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2009r. nr 153, poz. 1227 ze zm.) dzieci własne, dzieci drugiego małżonka i dzieci przysposobione mają prawo do renty rodzinnej:

- 1) do ukończenia 16 lat;**
- 2) do ukończenia nauki w szkole, jeżeli przekroczyły 16 lat życia, nie dłużej jednak niż do osiągnięcia 25 lat życia, albo**
- 3) bez względu na wiek, jeżeli stały się całkowicie niezdolne do pracy oraz do samodzielnej egzystencji lub całkowicie niezdolne do pracy w okresie, o którym mowa w pkt 1 lub 2.**

Po myśli ust. 2 cytowanego przepisu, jeżeli dziecko osiągnęło 25 lat życia, będąc na ostatnim roku studiów w szkole wyższej, prawo do renty rodzinnej przedłuża się do zakończenia tego roku studiów.

Przedmiotu sporu w niniejszej sprawie Sąd I instancji upatrywał w ustaleniu, czy K. T. (1) przysługuje prawo do renty rodzinnej w związku z tym, że ukończyła 25 rok życia, a jeżeli tak, to na jaki okres.

Sąd ten zaznaczył, iż generalną zasadą jest pobieranie renty rodzinnej przez dzieci własne, dzieci drugiego małżonka i dzieci przysposobione do ukończenia przez nie 16 roku życia.

Prawo do renty rodzinnej dla dziecka ze względu na wiek ulega przedłużeniu w przypadku kontynuowania nauki w szkole nie dłużej jednak niż do osiągnięcia 25 lat życia.

Cytowany wyżej art. 68 ust. 2 zawiera wyjątek od reguły mówiącej, że w przypadku nauki renta rodzinna przysługuje maksymalnie do 25 roku życia.

W ocenie Sądu Okręgowego, przepis ten jednoznacznie wskazuje maksymalny termin pobierania renty rodzinnej na koniec ostatniego roku studiów wyższych, jeżeli osiągnięcie wieku 25 lat nastąpiło podczas ostatniego roku studiów.

Za Sądem Najwyższym Sąd ten powtórzył, iż ustalenie daty, w której dziecko pobierające rentę rodzinną było na ostatnim roku studiów w rozumieniu art. 68 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach, następuje na podstawie wpisu na ostatni rok studiów dokonanego na podstawie regulaminu obowiązującego daną uczelnię. W regulaminie określa się również indywidualny tok studiów, w którym daty rozpoczęcia i zakończenia poszczególnych semestrów i lat studiów nie muszą zbiegać się z datami obowiązującymi ogół studentów. W każdym wypadku regulamin studiów decyduje o tym, na którym roku studiuje dany student. Studentka, która na przedostatnim roku studiów zdała wszystkie wymagane egzaminy i która ukończyła 25 lat życia przed rozpoczęciem zajęć w nowym roku akademickim, zachowuje prawo do renty rodzinnej do zakończenia ostatniego roku studiów (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 kwietnia 2006r., I UK 265/05, Pr. Pracy 2006/7-8/53).

Mając na względzie treść przytoczonego orzeczenia Sądu Najwyższego, Sąd I instancji podniósł, iż wobec faktu, że przepis art. 68 ust. 2 posługuje się sformułowaniem "będąc na ostatnim roku studiów", ocena uprawnień wnioskodawczyni uzależniona jest od ustalenia, czy w dniu osiągnięcia 25 lat była ona studentką piątego, czyli ostatniego roku studiów na uczelni wyższej.

Podkreślił przy tym, iż kwestia ukończenia przez studenta danego roku studiów i rozpoczęcia następnego nie jest uregulowana w ustawie z dnia 12 września 1990r. o szkolnictwie wyższym (Dz. U. nr 65, poz. 385 ze zm.), lecz określona regulaminem studiów uchwalanym przez samą uczelnię (art. 143 tej ustawy),

w związku z czym ustalenie daty, w której dziecko pobierające rentę rodzinną było na ostatnim roku studiów w rozumieniu art. 68 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach, następuje na podstawie wpisu na ostatni rok studiów dokonanego na podstawie regulaminu obowiązującego daną uczelnię, w którym określa się również indywidualny tok studiów, w którym daty rozpoczęcia i ukończenia poszczególnych semestrów i lat studiów nie muszą zbiegać się z datami obowiązującymi ogół studentów. W każdym wypadku regulamin uczelni decyduje o tym, na którym roku studiów studiuje dany student. Stanowisko, iż określenie ostatniego roku studiów wyższych dla celów przedłużenia prawa do renty rodzinnej następuje na podstawie postanowień regulaminu studiów obowiązującego w konkretnej szkole wyższej, Sąd Najwyższy zajął w wyroku z dnia 28 października 2003r. (II UK 138/03, OSNP 2004/15/271).

Opierając się na dokumentach wystawionych przez uczelnię Sąd Okręgowy przyjął, iż w dniu ukończenia 25 lat wnioskodawczyni nie była studentką ostatniego roku studiów wyższych. Od 1 października 2010r. była ona bowiem studentką IV roku studiów i jednocześnie uzyskała zgodę na studiowanie awansem przedmiotów z V roku studiów. Odwołująca nie była wpisana na V rok studiów, studiując jedynie przedmioty z V roku w trybie § 26 Regulaminu studiów na Uniwersytecie (...), który stanowi, iż dziekan na wniosek studenta może zezwolić na studiowanie wybranych przedmiotów w semestrze wyższym niż wynika to z aktualnego wpisu w indeksie.

Wobec powyższego, odwołująca zrealizowała cały obowiązkowy program studiów nie będąc wpisaną na V rok studiów i nie rozpoczynając zajęć w nowym roku akademickim.

Reasumując Sąd I instancji stwierdził, iż przeprowadzone postępowanie dowodowe wykazało, iż K. T. (1) nie spełnia przesłanek określonych w powołanej ustawie o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych pozwalających na przyznanie jej prawa do dalszej renty rodzinnej.

Na marginesie Sąd zauważył, iż gdyby nawet ubezpieczona wykazała spełnienie przesłanki z art. 68 ust. 2 powyższej ustawy, złożenie wniosku o rentę rodzinną w dniu 21 listopada 2011r. nie dawałoby podstaw do wypłaty świadczenia poczynając od 1 marca 2011r., tj. od daty wstrzymania jego wypłaty. Zgodnie bowiem z art. 129 ust. 1 tej samej ustawy świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy na mocy art. 477¹⁴ § 1 kpc orzekł o oddaleniu odwołania.

Apelację od przedstawionego orzeczenia wywiodła ubezpieczona, zaskarżając wyrok w całości.

Powołując się na zarzut naruszenia prawa materialnego przez błędną jego wykładnię i niewłaściwe zastosowanie, a w szczególności:

1) art. 68 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2009r. nr 153, poz. 1227) poprzez przyjęcie, że ustawowe wyrażenie "ostatni rok studiów" jest tożsame z pojęciem "piąty rok studiów",

2) § 4 ust. 2a oraz § 5 ust. 1 i 3 w związku z § 26 Regulaminu studiów w Uniwersytecie (...) poprzez przyjęcie, iż nigdy nie była studentką ostatniego roku studiów w szkole wyższej,

3) art. 129 cytowanej ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych poprzez przyjęcie, że złożenie wniosku w dniu 21 listopada 2011r. o wypłatę świadczenia wstecz nie daje podstaw do jego wypłaty poczynając od dnia 1 marca 2011r.,

- skarżąca wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku i orzeczenie o przyznaniu jej prawa do renty rodzinnej po zmarłym ojcu A. T. za okres od 1 marca 2011r. do 9 listopada 2011r., względnie o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

W uzasadnieniu podniosła, iż Regulamin studiów na Uniwersytecie (...) w § 26 przewiduje możliwość studiowania awansem przedmiotów z semestru wyższego niż wynikający z aktualnego wpisu w indeksie, natomiast nie przewiduje możliwości wpisu studenta, który zaliczył cały obowiązujący program studiów na kolejny semestr (rok studiów). Tym samym, na mocy powyższego Regulaminu brak jest możliwości, aby po zaliczeniu przez nią wszystkich przedmiotów określonych planem studiów już w trakcie czwartego roku, uzyskać wpis na kolejny semestr.

W konsekwencji, zdaniem ubezpieczonej, nie sposób zgodzić się z twierdzeniem Sądu I instancji, iż ocena jej uprawnień uzależniona jest od ustalenia, czy w dniu osiągnięcia wieku 25 lat była studentką piątego, czyli ostatniego roku studiów na uczelni wyższej, gdyż pojęcie "piąty rok studiów" nie jest tożsame z wyrażeniem ustawowym "ostatni rok studiów".

Odwolując się cytowanego przez Sąd Okręgowy poglądu Sądu Najwyższego prezentowanego w wyroku z dnia 28 października 2003r. (II UK 138/03) skarżąca podkreśliła, iż Regulamin studiów na Uniwersytecie (...) nie przewiduje możliwości bycia wpisanym na kolejny semestr studiów po zaliczeniu wszystkich przedmiotów przewidzianych siatką studiów. Tym samym semestr, na którym student zaliczył wszystkie wymagane przez plan studiów przedmioty i uzyskuje prawo do przystąpienia do egzaminu dyplomowego, jest odpowiednio ostatnim rokiem

i semestrem studiów. Fakt, iż studia magisterskie na kierunku prawo trwają co do zasady 5 lat – 10 semestrów, nie wyklucza korzystania z możliwości, jakie daje Regulamin, tj. studiowania na podstawie indywidualnego toku nauczania czy też określonego w § 26 Regulaminu tzw. studiowania "awansem".

*Apelująca wskazała także, iż w wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 20 listopada 2003r. (III AUa 1130/03, LEX nr 193490) przyjęto stanowisko, iż przepis art. 68 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, stanowiący *lex specialis* wobec ust. 1 pkt 2 tego przepisu stanowi, iż jeżeli dziecko osiągnęło 25 lat życia, będąc na ostatnim roku studiów w szkole wyższej, prawo do renty rodzinnej przedłuża się do zakończenia tego roku studiów. Ponad wszelką wątpliwość należy więc stwierdzić, iż cytowana norma nie posługuje się pojęciem zakończenia studiów, czy też programowego zakończenia nauki w szkole wyższej.*

Konkludując, zdaniem odwołującej, nie sposób przyjąć, iż zakończyła swoją edukację na przedostatnim roku studiów, gdyż takie stwierdzenie prowadziłoby do wniosku, iż istnieje kolejny – ostatni rok studiów, na który może ona uzyskać wpis, co nie jest zgodne ze stanem faktyczno-prawnym.

Odnosząc się nadto do stwierdzenia Sądu I instancji w zakresie ewentualnego spełnienia przesłanek z powołanego art. 68 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i niespełnienia przesłanek z art. 129 ust. 1 tejże ustawy, ubezpieczona powołała się na argumentację wskazywaną w odwołaniu w zakresie braku możliwości wydawania zaświadczeń przez władze uczelni zgodnie z procedurą opisaną w zaskarżonej decyzji organu rentowego oraz linię orzecznictwa przyjętą przez Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 18 stycznia 2010r. (II UK 254/09, LEX nr 989174) oraz w wyroku z dnia 14 maja 2006r. (I UK 320/05, LEX nr 194800) i z dnia 5 października 2006r. (I UK 117/06, LEX nr 326491).

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja ubezpieczonej nie zasłużyła na uwzględnienie.

Wbrew bowiem jej zarzutom, rozpoznając sporną w sprawie kwestię uprawnień K. T. (1) do renty rodzinnej po zmarłym ojcu za okres od 1 marca 2011r., Sąd I instancji nie dopuścił się naruszenia wskazanych przepisów prawa materialnego, zaś Sąd Apelacyjny w pełni podzieliła poczynione przez ten Sąd ustalenia faktyczne, jak również dokonaną przez Sąd Okręgowy ich ocenę prawną.

Przypomnieć należy, iż stosownie do treści art. 68 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2009r. nr 153, poz. 1227 ze zm.) dzieci własne, dzieci drugiego małżonka i dzieci przysposobione mają prawo do renty rodzinnej:

- 1) do ukończenia 16 lat;*
- 2) do ukończenia nauki w szkole, jeżeli przekroczyły 16 lat życia, nie dłużej jednak niż do osiągnięcia 25 lat życia, albo*
- 3) bez względu na wiek, jeżeli stały się całkowicie niezdolne do pracy oraz do samodzielnej egzystencji lub całkowicie niezdolne do pracy w okresie, o którym mowa w pkt 1 lub 2.*

Po myśli ust. 2 tego samego przepisu, jeżeli dziecko osiągnęło 25 lat życia, będąc na ostatnim roku studiów w szkole wyższej, prawo do renty rodzinnej przedłuża się do zakończenia tego roku studiów.

Redakcja powołanego przepisu wskazuje zatem, iż z woli ustawodawcy – z dniem ukończenia granicy wiekowej 25 lat prawo do renty rodzinnej ustaje bez względu na okres, jaki pozostał do zakończenia nauki w szkole, jeżeli jest ona odbywana w szkole niebędącej szkołą wyższą. Jedyne wyjątek - w odniesieniu do odbywania studiów w szkole wyższej - ustanowiony w jego ust. 2 dopuszcza dalsze, maksymalne przedłużenie okresu pobierania renty rodzinnej przez dziecko, które osiągnęło 25 lat życia, będąc na ostatnim roku studiów w szkole wyższej, do zakończenia tego ostatniego roku studiów.

W ocenie Sądu Apelacyjnego wykładnia celowościowa i funkcjonalna tego przepisu przemawia za możliwością wyjątkowego przedłużenia prawa do renty rodzinnej tylko tym studentom, którym brakuje już niewiele miesięcy do zdobycia dyplomu wyższych studiów, a pozbawienie ich w tym krótkim okresie prawa do renty rodzinnej mogłoby doprowadzić do zaniechania dalszej nauki i zaprzepaszczenia kilkuletnich starań, zmierzających do uzyskania wyższych kwalifikacji zawodowych

i możliwości zatrudnienia zgodnej z ich poziomem. Bez względu na wiek nabędzie uprawnienia do renty rodzinnej (przy spełnieniu pozostałych wymogów ustawowych) dziecko całkowicie niezdolne do pracy oraz niezdolne do samodzielnej egzystencji. Wskazuje to na konieczność interpretacji tych przepisów w aspekcie zdolności do samodzielnego utrzymania się dziecka po śmierci żywiciela oraz zapewnienia temu dziecku kwalifikacji do podjęcia zatrudnienia. Granica wiekowa 25 lat wiąże się przy tym z obiektywną i powszechną możliwością ukończenia przez dziecko studiów wyższych. Od osoby pobierającej rentę rodzinną należy oczekiwać w tej kwestii zachowania zwykłej staranności.

Również więc wykładnia systemowa nakazuje traktować wymienioną w art. 68 ust. 2 cytowanej ustawy możliwość przedłużenia wypłaty renty rodzinnej o jeden rok w sposób ścisły, odnoszący się do wyjątkowych okoliczności, gdy z przyczyn niezależnych od ubezpieczonego (np. choroby), nie był on w stanie ukończyć studiów do 25 roku życia, wykluczający jego rozszerzającą wykładnię, tym bardziej, iż każda norma prawna z zakresu ubezpieczeń społecznych, musi być wykładana ściśle

(por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 11 grudnia 2008, I UZP 6/08, OSNAPiUS 2009, nr 9-10, poz. 120 i orzecznictwo tam powołane).

Wobec faktu zaś, iż omawiany przepis używa sformułowania "będąc na ostatnim roku studiów", ocena uprawnień wnioskodawcy uzależniona jest od ustalenia, czy w dniu osiągnięcia wieku 25 lat był on studentem ostatniego roku studiów na uczelni wyższej.

Jak słusznie zauważył Sąd I instancji, kwestia ukończenia przez studenta jednego roku studiów i rozpoczęcia następnego nie była uregulowana w ustawie

z dnia 12 września 1990r. o szkolnictwie wyższym (Dz. U. nr 65, poz. 385 ze zm.), lecz określona regulaminem studiów uchwalanym przez samą uczelnię. Również po zmianie stanu prawnego i wejściu w życie z dniem 1 września 2005r. ustawy z dnia 27 lipca 2005r. - Prawo o szkolnictwie wyższym (tekst jednolity: Dz. U. z 2012r,

poz. 572 ze zm.) kwestia organizacji studiów należy do uczelni. W związku z tym ustalenie daty, w której dziecko pobierające rentę rodzinną było na ostatnim roku studiów w rozumieniu art. 68 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach, następuje na podstawie wpisu na ostatni rok studiów, dokonanego w oparciu o regulamin obowiązujący uczelnię. W regulaminie określa się również indywidualny tok studiów, w którym daty rozpoczęcia i ukończenia poszczególnych semestrów i

lat studiów nie muszą zbiegać się z datami obowiązującymi ogół studentów. W każdym wypadku regulamin uczelni decyduje o tym, na którym roku studiów kształci się student.

Z kolei kwestia daty, w której dziecko pobierające rentę rodzinną było na ostatnim roku studiów w rozumieniu omawianego przepisu art. 68 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, była przedmiotem rozważań Sądu Najwyższego. I tak, w wyroku z dnia 22 stycznia 2008r., I UK 207/07 (OSNP 2009 nr 5-6, poz. 74) Sąd Najwyższy wyraził pogląd, że ostatni rok studiów w szkole wyższej w rozumieniu art. 68 ust. 2 powyższej ustawy nie odnosi się do studiów podyplomowych. Interpretując powołany przepis nie można abstrahować od tego, że rozróżnienie studiów wyższych i podyplomowych zawarte jest w ustawie z dnia 27 lipca 2005r. - Prawo o szkolnictwie wyższym, która zawiera jednoznaczne definicje studiów wyższych i studiów podyplomowych (art. 2 ust. 1 pkt 5 i pkt 11). Stwierdza wyraźnie, że studia podyplomowe stanowią inną niż studia wyższe formę kształcenia przeznaczoną dla osób legitymujących się dyplomem ukończenia studiów wyższych (art. 2 ust. 1 pkt 11). Zatem w legalnej definicji ustawodawca wyjaśnił różnice prawne i faktyczne, jakie zachodziły pomiędzy studiami wyższymi i podyplomowymi.

W wyroku z dnia 17 października 2006r. (II UK 73/06, OSNP 2007 nr 21-22, poz. 325) Sąd Najwyższy przyjął natomiast, iż studia doktoranckie prowadzone przez Polską Akademię Nauk należy traktować jako naukę w szkole w rozumieniu art. 68 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Kierując się wykładnią językową i przyjmując, że przepis art. 68 ust. 2 ustawy winien być wykładany zgodnie z jasnym i niebudzącym wątpliwości jego brzmieniem, Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 13 lipca 2006r.

(III UK 49/06, OSNP 2007 nr 13-14, poz. 205) stwierdził, że warunkiem przedłużenia prawa do renty rodzinnej, na podstawie art. 68 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, jest kontynuowanie nauki na ostatnim roku studiów w szkole wyższej, niezależnie od wcześniejszego ukończenia studiów magisterskich na innym kierunku. W uzasadnieniu tego wyroku Sąd wskazał, że zasadniczym celem renty rodzinnej jest dostarczanie osobom wymienionym w art. 68 ustawy środków utrzymania w czasie, gdy w związku z kształceniem nie wykonują pracy dającej źródło utrzymania.

Nadal także aktualny pozostaje pogląd zaprezentowany w uchwale z dnia 23 lutego 1989r. (III UZP 3/89, OSP 1990 nr 5-6, poz. 246), podjętej na podstawie art. 39 ust. 2 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. nr 40, poz. 267 ze zm.), w której Sąd Najwyższy stwierdził, że studentka, która na przedostatnim roku studiów zdała wszystkie wymagane egzaminy i która ukończyła 25 lat życia przed rozpoczęciem zajęć

w nowym roku akademickim, zachowuje prawo do renty rodzinnej do zakończenia ostatniego roku studiów (por. też wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 października 2003r., II UK 138/03, OSNP 2004, nr 15, poz. 271 oraz cytowany przez

Sąd Okręgowy wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 kwietnia 2006r., I UK 265/05, LEX nr 189128).

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy stanowczo stwierdzić należy, iż w dacie 27 lutego 2011r., tj. w chwili osiągnięcia 25 lat życia K. T. (1) nie była na ostatnim roku studiów.

Jakkolwiek bowiem należy zgodzić się ze skarżącą, iż "ostatni rok studiów w szkole wyższej" rozumieniu art. 68 ust. 2 powołanej ustawy nie jest tożsamy z "piątym rokiem studiów", w jej przypadku – jako studentki Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu(...) w K. – studia stacjonarne jednolite magisterskie obejmowały 5 lat (10 semestrów), na co w sposób niebudzący jakichkolwiek wątpliwości wskazuje treść dostarczanych organowi rentowemu zaświadczeń

wydawanych przez uczelnię. A zatem, dla przedłużenia wypłaty renty rodzinnej – na podstawie wspomnianego art. 68 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych – po podanej wyżej dacie 27 lutego 2011r., bezwzględnie wymaganym było, aby w tej dacie, tj. w roku akademickim 2010/2011 ubezpieczona pozostawała studentką ostatniego, czyli piątego roku studiów.

Jak wynika tymczasem z ustaleń Sądu I instancji, w roku akademickim 2010/2011 skarżąca faktycznie była studentką czwartego, a więc przedostatniego roku studiów, studiując jednocześnie – w oparciu o § 26 Regulaminu studiów w Uniwersytecie (...) przedmioty przewidziane programem nauczania dla piątego roku studiów, co zdaniem Sądu Apelacyjnego, nie oznacza jednak, iż w omawianym okresie była ona studentką ostatniego roku studiów.

Zgodnie z § 19 pkt 1 powyższego Regulaminu okresem zaliczeniowym jest semestr. Semestralny tryb zaliczeń dotyczy również przedmiotów trwających dłużej niż jeden semestr. Po myśli zaś pkt 2 tego samego przepisu – warunkiem zaliczenia jest uzyskanie zaliczeń wszystkich przedmiotów i praktyk przewidzianych planem studiów tak, aby łącznie w ciągu całego roku akademickiego liczba punktów kredytowych wynosiła nie mniej niż 60.

Wypada także zauważyć z mocy pkt 9 przytoczonego przepisu Regulaminu – zaliczenie semestru zimowego powinno nastąpić nie później niż do 25 marca, a zaliczenie semestru letniego lub roku nie później niż do 25 września.

Tak więc, niezależnie od tego, iż w trakcie czwartego roku studiów apelująca równolegle studiowała przedmioty objęte planem studiów na piątym roku, w dniu 27 lutego 2011r. brak było jakichkolwiek podstaw do uznania, iż zaliczyła ona czwarty rok studiów, co w konsekwencji uprawniałoby do stwierdzenia, iż 25 lat życia osiągnęła będąc na ostatnim roku studiów w szkole wyższej. Wyprowadzenie tego rodzaju wniosku było zaś możliwe dopiero w chwili uzyskania przez nią zaliczenia wszystkich przedmiotów i praktyk przewidzianych planem studiów dla czwartego roku, co z całą pewnością nie mogło nastąpić wcześniej niż po zaliczeniu semestru letniego.

Z uzyskanych przez Sąd I instancji wyjaśnień Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu(...) z dnia 27 marca 2012r. (k. 16 akt) wynika natomiast, iż K. T. (1) zaliczyła czwarty rok studiów 9 listopada 2011r., z tą samą datą zaliczając również ostatni – piąty rok studiów. Także zatem i ta okoliczność wyklucza przyjęcie, iż w dniu 27 lutego 2011r. była ona studentką ostatniego roku studiów w szkole wyższej, uprawnioną do przedłużenia wypłaty renty rodzinnej do zakończenia tegoż roku studiów, tj. zgodnie z § 4 pkt 1 Regulaminu studiów – do dnia 30 września 2011r.

Co równie istotne, uwzględnieniu stanowiącego przedmiot sporu roszczenia ubezpieczonej sprzeciwia się nadto data jego zgłoszenia, co miało miejsce w dniu 21 listopada 2011r.

Wedle art. 129 ust. 1 cytowanej ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych – świadczenia wypłaca się bowiem poczynając od miesiąca powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu, z uwzględnieniem ust. 2, który nie dotyczy rozpatrywanej sprawy, co oznacza, iż na wniosek złożony w dniu 21 listopada 2011r. odwołująca z oczywistych względów, nie mogła uzyskać zaspokojenia swoich pretensji w zakresie przyznania prawa do renty rodzinnej za okres od 1 marca 2011r.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, bez znaczenia pozostaje przy tym podnoszona przez nią okoliczność, iż nie otrzymała decyzji organu rentowego z dnia 23 lutego 2011r. wstrzymującej z dniem 1 marca 2011r. wypłatę przedmiotowego świadczenia.

Skarżąca nie zaprzeczyła wszak, iż doręczono jej wcześniejszą decyzję tego organu z dnia 13 grudnia 2010r. – przyznającą rentę rodzinną do dnia 28 lutego 2011r., na co wskazuje również treść inicjującego niniejsze postępowanie wspomnianego wniosku z dnia 21 listopada 2011r., w którym ubezpieczona wprost nawiązuje do wstrzymania od marca 2011r. wypłaty renty rodzinnej w związku z ukończeniem w dniu 27 lutego 2011r. 25 roku życia.

Nadto, wbrew zarzutom skarżącej, w okolicznościach faktycznych brak także jakichkolwiek podstaw do przyjęcia, iż odmowa wypłaty renty rodzinnej za okres po dniu 28 lutego 2011r. była następstwem błędu organu rentowego w rozumieniu art. 133 ust. 1 pkt 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Podkreślić wszak należy, iż zawarte w powyższym przepisie określenie "błąd organu rentowego" obejmuje sytuacje, w których organ rentowy miał podstawy do przyznania świadczenia, lecz z przyczyn leżących po jego stronie tego nie uczynił.

Za takie przyczyny można uznać wszelkie zaniedbania tego organu, każdą obiektywną wadliwość decyzji, niezależnie od tego czy jest ona skutkiem zaniedbania, pomyłki, celowego działania organu rentowego, czy też rezultatem niewłaściwych działań pracodawców albo wadliwej techniki legislacyjnej i w konsekwencji niejednoznaczności stanowionych przepisów (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 marca 2011r., I UK 332/10, LEX nr 811827).

Do dnia 21 listopada 2011r., tj. do dnia złożenia przedmiotowego wniosku organ rentowy nie posiadał tymczasem żadnej wiedzy odnośnie tego, iż równoległe

z czwartym rokiem studiów ubezpieczona zaliczyła także piąty rok, zaś wobec treści znajdującego się na k. 12 akt sprawy zaświadczenia Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu (...) z dnia 17 maja 2011r., z którego wynika, iż w czasie

8 semestru letniego 2010/2011 realizuje awansem program roku piątego, krytyki nie wytrzymują jej twierdzenia, iż uzyskanie tego rodzaju zaświadczenia mogło nastąpić dopiero po zaliczeniu czwartego roku studiów, tj. po dniu 9 listopada 2011r.

Kierując się przedstawionymi motywami i uznając w ich świetle apelację K. T. (1) za bezzasadną, Sąd Apelacyjny na mocy art. 385 kpc orzekł o jej oddaleniu.

/-/ SSO del. G.Pietrzyk – Cyrbus /-/ SSA A.Grymel /-/ SSA L.Jachimowska

Sędzia Przewodniczący Sędzia

JR